

MŪSU LIETUVA

NR. 1 (1066) S. PAULO — BRASIL — 1969 M. SAUSIO — JANEIRO 4 D. — XXI METAI

Lietuviskos Seimos ir Svietimo Metai

Tretysis PLB seimas Naujorke šiuos 1969 metus paskelbė «Lietuviškos šeimos ir lietuviškojo švietimo metais». Tai reiškia, kad sąmoningieji Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nariai, ypač jų tarybos ir valdybos išsijusę stengsis stiprinti ir lietuviškąsias šeimas ir lietuviškąsias mokyklas, o kur jų nėra, tai lietuviškąjį vaikų švietimą pačiose šeimose.

Galima ginčytis, kas šiuo metu svarbiau, ar kova už Lietuvos politinę laisvę, ar kova už lietuvių tautinį išlikimą tiek pačioje Lietuvoje, tiek dar labiau išsvietijoje. Galima ne paikai klausyti, kam kovoti už Lietuvos Nepriklausomybę, jei lietuvių tauta tirps kaip sniegas karštoje pavasario saulėje? Ir jei ta kova už laisvę pasitęs dar keletą dešimtmečių, kas ją bekovos, jei naujosios lietuvių kartos išsvietijoje bus ištirpusios ir susiliejusios su kitomis tautomis.

Neminint kitų kraštų, kur lietuviai yra apsigyvenę, o tik žiūrint į mūsų Braziliją, o dar aiškiau kalbant, stebint vien S. Paulo lietuvių didžiausią bendruomenę tenka pasakyti, jog mūsų tautinė mirtis žingeniuoja milžino žingsniais. Vargiai kas kitas taip gerai pažįsta S. Paulo lietuvius ir jų šeimas, kaip šv. Kazimiero parapijos klebonas Tėvas Jonas Bružikas. Jis kartkartėmis yra išlandęs visokiausius to mies to užkampius ir suradęs lietuvių ten, kur jų niekas nesitikėjo. Prieš keletą dienų jis pasakė pamokslą: «Anksčiau aš dar maniau, jog mažiausiai vienas nušimtis lietuvių jaunimo susituokia su lietuviais. Po mano paskutinio apkalėdėjimo aš manau, jog tik kokia pusė nušimčio mūsų jaunimo besukuria lietuviškas šeimas». Tai yra skaudi, kiekvieną lietuvių patrijotą alarmuojanti tiesa faktas. Todėl ir mūsų Brazilijos Krašto Bendruomenei reikia tikrai iš peties padirbėti šiais metais ir pavyti propagandą už lietuviškų šeimų kūrimą, bei jų išlaikymą.

Mūsų Kultūrinis Derlius 1968 metais

Puslapis po puslapio išvairčiau visą ką tik pasibaigusį 1968 metų «Mūsų Lietuvą». Iš rankiojau iš jos visas žinias apie mūsų lietuviškus, kultūrinis įvykius. Ir kas rasta? Koks mūsų lietuviškas kultūrinis derlius praėjusiais metais?

Visų svarbiausias bei tautiniu požiūriu lietuviams gražiausias praėjusių metų laimėjimas tai šv. Kazimiero Aemeninės Parapijos įkūrimas. Jis buvo tikra Dievo Apvaizdos dovana ir ne mūsų pačių pastangų vaisius. Apie tai nebuvo nė svajojama, nebuvo jokių pastangų daroma. Buvo Jo Em. Kardinolo Agelo Rossi meste primesta askutiniu du žodžiu įsakiai pabrėžiamie — PRIMES. AI Kaip tai?

Pagal jėzuitų ordino konstitucijas jėzuitai neprivalo valdyti parapijas, išskyrus misiškai kraštus. Jei jos yra kur nors jiems pavedamos, tai jas valdyti gali tikrai Tėvas Gerolimas. Ir tai buvo priminta

Jo Eminencijai Kardinolui bei jo Kancleriui vysk. Lafayette. Bet Jo Eminencija nerašė jokio rašto Tėvui Generolui, nei neklausė lietuvių jėzuitų provincinolo, ar jis nori ar nenori, ar jis turi pakankamai kunigų tokiai parapijai aprūpinti, o teikė parapijos kūrimo rašą, kitą rašą paskirdamas kleboną bei jo asistentus ir — žinokitės.

Tikriausiai nėra nei vienos kitos emigrantų lietuvių parapijos, kuri šitaip būtų buvusi įkurta! Ta yra tikroji tiesa, kurią čia norime pabrėžti, nes atsirado žmonių, baadančių parapijos įkūrimą įšaiškinti jėzuitų saktumu, esą jie apmuilinę kardinolui akis ir išgavę parapiją, kad galėtų sukurti gerb. prei. Ragažinskio vadovaujamą Zelinios parapiją.

BRAZILIJOS KRAŠTO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ. Kitas praėjusiais metais lietuviams nuokęs vaisius tai Lietuvių Bendruomenės atkūrimas. Nors rinkimai įvyko dar

1967 metų gale, bet jos susicementavimas, įstatų paruošimas, jų įregistravimas valdžios įstaigose ir tuo būdu išgautas tos Bendruomenės kaip juridinio asmens pripažinimas atlikta 1968 metais. Tai pareikalavo daug valdybos ir tarybos posėdžių ir pasitarimų. Jei kas dar pasigenda roginės Bendruomenės veiklos, tai neturėtų pamiršti jog toks juridinis susiorganizavimas ima nemaža laiko ir kantrybės, todėl nebuvo daug laiko kitokiems darbams dirbti. Bet išgavusi pripažinimą, Bendruomenės Valdyba ėmėsi ir kitų darbų, kuriuos priimsime kiek toliau.

Kas įtengia suprasti, jog tikrai visiems lietuviams susibūrus į vieną darnią bendruomenę bus įmanoma palaikyti gyvą savo tautos meilę, išsaugoti savo tautinius lobius, juos perduoti jaunosioms kartoms, išsiugdyti tautai kovotojų, švietėjų, kultūrininkų, politikų ir t. t. tas Brazilijos Krašto Lietuvių Bendruomenės atgaivinimu gali tik pasidžiaugti, žinoma, turėdamas vilčių, kad ta Bendruomenė stengsis savo darbais save patiesinti.

Šv. Kazimiero parapijos įkūrimas ir Bendruomenės atgaivinimas laikytini patys svarbiausi praėjusių metų mūsų kolonijos laimėjimai. Kiek jie bus mums naudingi, tai pareis nuo mūsų pačių, ar mes norėsime jais naudotis, ar ne norėsime.

JAUNIMO STOVYKLA

Trečias metų pradžioje reikšmingas mums įvykis buvo JAUNIMO STOVYKLA — studijų dienos. Jos subūrė ne tik gražų S. Paulo jaunimo būrelį, bet priviliojo ir argentiniečius ir urugvajiečius. «Mūsų Lietuvoje ta stovykla buvo palankiai įvertinta. Tik gerokai vėliau teko, betgi, patirti, jog tas mūsų jaunimo susibūrimas neapsiėjo be labai stambių ir apgailėstaičių klaidų, davusių net didelių nuostolių. Konstatuojame tik faktą, nesimdami įšieškoti kas buvo tų klaidų kaltininkai. Bet jei dar tektų kada nors jaunimo stovyklą pas mus organizuoti, ai reiktų iš anksto taip susiorganizuoti, kad panašūs liūdni dalykai negalėtų įvykti.

MINĖJIMAI

Vasario 16 minėjimas tuo atžymėtinis, kad jį 1968 m. vėl surengė visos organizacijos drauge, kad meninę programą atliko ir Bendruomenės ir «Aušros» chorai drauge, ir kad čia vadovaujamą

valdmenį suvaidino neseniai iš mirusiųjų prisikėlusį Bendruomenė.

Kitas panašus minėjimas, rengtas drauge su kitomis pavergtomis tautybėmis, minint visų 50 metų Nepriklausomybės paskelbimo sukaktį. Lietuviams (— Bendruomenės valdybos ir tarybos nariams p. Sliesoraičiui; P. Simonui, kap. J. Čiuvinskui, muz. Alf. Petraičiui) teko atlikti didelę organizacinio darbo dalį. Šitas minėjimas pasiekė ir platesnę Brazilijos visuomenę tiek per spaudą, tiek per TV bei radiją. Ir čia gerai pasirodė Jungtinis Bendruomenės ir «Aušros» choras, diriguojamas p. V. Tataruno.

DVI MENO ŠVENTĖS.

PLB Centro Valdyba atsiuntė mums iš Amerikos tris įžymius menininkus: solistę A. Stempuzienę, aktorių Barauską ir kompozitorių D. Lapinską. Lietuviško žodžio ir dainos mėgėjams tai buvo reto atsigaivinimo šventė.

Bet ir šią meno šventę, kaip ir šv. Kazimiero parapiją, gavome nenorėdami. Į pirmus PLB kalbinius tokį koncertą suruošti, vasario mėnesį buvo atsakyta neigiamai. Kai liepos mėn. atsiųstas kitas pasiūlymas tai ilgesnį laiką į tą laišką neatsakyta. Ir tik prieš pat išvykstant meni inkams į kitas Pietų Amerikos lietuvių kolonijas, pagaliau susiorganizavta ir sutikta menininkus priimti. Bet jų pasirodymas čia buvo tikrai lietuviams, nes nebebuvo laiko suorganizuoti ką nors ir kitataučiams.

Antroji meno šventė suorganizuota Brazilijos Krašto Bendruomenės valdybos drauge su «Aušros» chorą. Suvaidinta trijų veiksmų drama «Bašusis birželis», o choras padainavo šešetą dainų.

Čia paminėtinas ir kitas meninės kultūros laimėjimas — tai «Aušros» choro išmoktos lietuviškos mišios «Taikos Ka

ralienės» garbei, parašytos Lietuvoje komp. kun. J. Šukio. Gaila tik, kad jos giedotos tik porą kartų: pirmą kartą per šv. Kazimiero parapijos inauguraciją Bom Conselho bažnyčioje, antrą kartą naujojoje tėvų jėzuitų įkopytėlėje liepos 31 dieną. (Bus daugiau)

Placiajame Pasaulyje

Visame pasaulyje, išskyrus komunistinę Kiniją, didžiausio dėmesio patyrė Amerikos astronautų Bormano, Lowellio ir Anderso kelionė aplink mėnulį ir atgal Žemėn. Ji taip gerai pasisekė, kad jau kalbama apie pirmųjų amerikiečių astronautų išlaipinimą Mėnulyje gegužės ar birželio mėnesį. Kaip pasirengimą tai naujai kelionei amerikiečiai vasario 28 dieną paleis «Apollo 9» erdvėlaivį su trimis astronautais aplink žemę, kurie išbandys aparata, kuris turės vėliau nuleisti du astronautus Mėnulin.

Pirmą kartą Sov. Rusija šil tai pasveikino amerikiečius su tais laimėjimais.

KARO PAVOJAI SMARKIAI AUGA

Praėjusią savaitę du arabai Graikijos sostinėje Atenuose užpuolė kulkosvaidžiais Izraelio lėktuvą, jį sužalojo ir du žmones užmušė.

Izraelis pasiuntė į Libano sostinę Beirutą keturis helikopterus su 120 kariškių, kurie užkiupo erodromą. Čia padėjo bombas į Libano 14 lėktuvų, padegė žibalo ir kitus sandėlius, bet nesužeidė nė vieno žmogaus. Ir po valandos grįžo į savo bazes nenusutoję nė vieno kario.

Tą Izraelio keršto žygį pasmerkė visas pasaulis. Ir, be abejonų dar labiau padidino arabų neapykantą žydams ir jų baimę, tas gali virsti didelio masto karu.

Ūkininko sodyboje lietuviškas kryžius

As stoviu cia jau septyniadesimt penkerius metus...

Taip rašo prel. Juozas A. Karalius, šv. Jurgio parapijos klebonas, pratarė knygos «Lietuvių šv. Jurgio parapija», kurią parašė dr. Antanas Kučas, Scrantono universiteto profesorius, ir kuri yra skirta tos bažnyčios bei parapijos 75 metų pagerbti.

Knyga yra 316 puslapių — 153 puslapiai lietuviškai, nuo 155 iki 316 angliškai — vertimą parūpino kun. Juozas A. Neverauskas.

Knyga parašyta paprasta, vaizdinga kalba. Parašyta patraukliai — pradėjęs skaityti nenori nutraukti, iki baigsi.

Skaitytai ir gauni įspūdį, lyg Shenandoah, Pa., tas angliškų kasyklų kraštas, buvo pirmųjų lietuvių ateivių lopšys; lyg iš čia plito pirmosios lietuvių pastangos suorganizuoti bažnytinį ir kultūrinį gyvenimą.

Antai:

— Shenandoah miestas įsteigtas 1866 m.; jame lietuviai pradėjo kurtis nuo 189 m. (18 p.).

— Shenandoah šv. Kazimiero bažnyčia buvo pati pirmoji Amerikoje, pastatyta vien lietuvių aukomis — 1874 (24 p.).

— Shenandoah šv. Jurgio d. ja (1877) — tai buvo Amerikos pirmoji grynai lietuviška d. ja, kuriai įstatus surašė brolis Augustinas... Šv. Jurgio draugija vedė ilgą kovą su lenkais ir lenkininkais ir vadovavo pastangom steigti grynai lietuvių parapiją (26 p.). Ji buvo įsteigta, o šv. Jurgio bažnyčia pašventinta 1891 (35 p.).

— Shenandoah pirmasis lietuvių prekybininkas buvo Jonas Bobinas, kuris 1872 m.

AŠ ESU JOSŲ BAŽNYČIA. AŠ ESU ČIA, NES MANE PASTATĖ GILIOS DIEVO IR TĖVYNĖS MEILĖS ĮKVĖPTI JŪSŲ TĖVAI IR PROTĖVIAI, KURIE ČIA ATVYKO IŠ LIETUVŪOS...

atidarė valgomųjų daiktų krautuvę.. Tuoju pat steigėsi ir lietuvių smuiklės — salūnai. Shenandoah apie 1898 m. smuiklės laikė 59 lietuviai... Tai yra gana didelis skaičius tokiai kolonijai, kuri 1869 turėjo apie 70 asmenų, 1879 apie 600, o į šimtmečio galą pasirodė ligi 7.500.

— Shenandoah šv. Juozapo Blaivininkų draugija, įsteigta 1885 m. sudarė pirmąjį Shenandoah mieste ir visoje Amerikoje lietuvių dūdų orkestrą «The First Lithuanian Band» (40 p.).

— Pirmoji Amerikoje lietuvių kalba atspausdinta knyga yra taip pat susijusi su Shenandoah. Tai buvo brolio Augustino Zaicos iš lenkų kalbos versta «Historya Septynių Mokytųjų», spausdinta Chicagoje 1880. Shenandoah lietuviška spaustuvė atsirado tik 1888 (48 p.).

— Pirmas lietuviškas laikraštis Shenandoah pasirodė 1892 m. spalio 13. Jis vadinosi Garsas. Tomo Astramsko įsteigtas ir redaguotas, sustojo 1894 dėl lėšų stokos. Jo spaustuvę nupirko klierikas A. Milukas su J. Ramanausku. Kun. Milukas 1898 m. įsitaisė kitą nedidelę spaustuvę ir čia pradėjo leisti kas trys mėnesiai iliustruotą laikraštį — žurnalą Dirva. Po kiek laiko šis susijungė su Žinynu, ir taip atsirado Dirva-Žinynas. Gyvendamas Shenandoah ir kitur, kun. A. Milukas yra išleidęs apie 180 atskirų leidinių... Shenandoah spaustuvėse buvo

išleista gan rimtų lietuvių autorių ir verstinių raštų, kaip antai: Dr. Jono Basanavičiaus, Kristijono Doneičio, kun. Aleksandro Burbos, A. Jakšto, kun. J. Geručio, kun. Ambrozijaus Fabrežos, Dr. Vinco Pietario, Šatrijos Raganos, vysk. Motiejaus Valančiaus, vysk. Giedraičio Šv. Rašto vertimas ir daug kitų (50 p.).

— Shenandoah dvejus metus (1897-1899) buvo leidžiamas Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organas Tėvynė, kurį įsteigė kun. Jonas Žilinskas. Taip pat porą metų (1896-98) čia ėjo socialistinės krypties Pensilvanijos Darbininkas, kurį redagavo R. P. Kunemonas. Tarp 1899-1901 m. čia buvo leidžiama Viltis, darbininkam skirtas laikraštis, kurio pirmuoju redaktorium buvo kun. A. Kaupas. Ilgiausiai Shenandoah išsilaikė Žvaigždė, kurią 1901 m. buvo įsteigęs Brooklyne, N. Y., kun. Vincas Varagiris Kitais metais kun. A. Milukas Žvaigždę perkėlė į Shenandoah, ir čia ją sėkmingai redagavo Julija Pranaitytė, kol 1909 m. persikėlė į Philadelphia, Pa. (5. p.).

— Svarbiausias Shenandoah lietuvių darbas buvo angliškų kasyklės. Bet jie veržėsi savo vaikus išleisti ir į mokslą. Pagal 1941 m. statistiką Shenandoah lietuvių kolonija seniau yra davusi išėjusių 10 medicinai, 9 daktarų, 9 dentistus, 8 inžinierius, 7 vaistininkus, 3 profesorius, 3

advokatus, 3 žurnalistus, 2 girininkus, 32 pradinių mokyklų mokytojus, 9 kunigus, 15 seserų vienuolių, 3 ligoninių vedėjus ir 99 slauges (nurses). Yra taip pat keletas bankų direktorių, kasininkų ir tarnautojų (46 p.).

— Lietuviai gali didžiuotis, kad šimtmečio laikotarpyje (nuo 1866 iki 1966) per 40 metų miesto valdybos viršininkais (majorais) buvo išrinkti lietuviai (45 p.). Ir šiandien dar daug kur jie tebėra viršūnėse Kito tokio miesto Amerikoje nėra (152 p.).

◆

Elėje ištraukų iš knygos buvo parodyta, kaip Shenandoah lietuviai pro anglišką šachtą mynė pirmuosius takus į šviesesnę lietuvių išėivių gyvenimą Amerikoje. Tačiau ne galima nutylėti kitos pusės — epizodų, kurie rodo kokiais auringais keliais jie ėjo pirmyn. Je keliai būdingi bus daugeliui lietuvių kolonijū — lietuvių išėivių bendras kelias su lenkais iki nusivylimo ir šėkyrimo, paskiau atskirų lietuviškų parapijų organizavimas, bet ir vėl nauji konfliktai — tarp klebonų ir parapijos komitetų.

ŠV. TĖVAS gruodžio 22 d. kalbėdamas susirinkusiai miniai pasidžiaugė nuostabiais amerikiečių mokslininkų laimėjimais, palinkėjo jiems laimingos kelionės ir prašė visus nuolat melstis, kad jie laimingai sugrįžtų namo.

PALEIDO AMERIKIEČIUS. Metų pradžioje Šiaurės Korė-

ja (komunistai) pagriebė Amerikos laivą ir įkalino visą įgulą, 82 vyrus. Po daugelį nepasisekusių bandymų gaujiems laisvę, pagaliau korėjiečiai sutiko visus vyrus išleisti namo prieš Kalėdas: kad jie galėtų švęsti šventę su savo šeimomis.

VILNIUS ŠIANDIEN

Nowy Swiat, lenkų dienraštis New Yorke liepos 1 d. paskelbė pluoštelį įspūdių apie Vilnių — kaip jis atrodo dabar ten'apsilankantiems lenkams. Vyraujanti nuomonė, kad rusų Vilniuje daugiau kaip lietuvių, nes gatvėse esanti girdima daugiausia rusų kalba. Len ai esą susiepietę priemiesčiuose ir skaičiumi esą trečioji vietoj, jei neliksia ketvirtoj dėl didėjančio Rusijos žydų antplūdžio. Miestas darąs elegiantį įspūdį: namai apšepę, krautuvų mažai, prekylangiai atrodo apgailėtina, automobilių mažai. Senoji rotušė atstatyta ir paversta muziejum. Iš buvusių 34 bažnyčių ir kitų maldos namų tik penkios bažnyčios veikia: Švento Petro ir Povilo Antakalny, šv. Onos, Šv. Dvasios, šv. Teresės ir Šv. Rapolo. Gyventojų mieste esą nedaug daugiau, kaip prieš karą. Iš tikrųjų prieš karą buvo 209.000. Dabar — 329.000).

(LTA)

Kontra - Zvalgyba Lietuvoje

JONO BUDRIO ATSIMINIMAI

(tęsinys)

Bendras įspūdis apie žvalgybos skyrių gerą, pasakyčiau, pašalinus pulk. Orzechovskį, ir dar vieną kitą, labai gerą.

Kas buvo tie tarnautojai ir pareigūnai?

1) tai atliekantieji kariuomenėje prievolę kareiviai — parinkti iš pareikusių norą tarnauti čia. Tai buvo pradžioje kūrimsi, vėliau ta kategorija atkrito.

2) tai tęsiantieji kariuomenės tarnybą karininkai, kurių didelis procentas persikėlusiu iš pulkų ir norinčių būti Kaune, kad galėtų tęsti mokslą.

3) laisvai samdomi, kurių tarpe didelis nuošimtis studentų.

Studijuojantiems buvo pavestos tokios pareigos, kurios nekludytų jiems lankyti universitetą.

Pradžioje mano įvesta tvarka, sustiprinta drausmė susi-

laukė murmėjimo. Vėliau, vėliau kitas pasisekimas — ir inteligentiška, mąstanti, patriotiškai nusiteikusi jaunuomenė — užsidegė noru būti aktyviais talkininkais apšvarinant besikuriančią Lietuvą.

DIREKTORIUS TIMINSKIS IR VICEPROKURORAS KOGONCHOVSKIS

Retą laimikį turėjom 1921 m. vasarą: į mano rankas pateko Sovietų pasiuntinybės ketvirtmečio pinigine atskaitomybė. Iš jos sužinojau, jog Lietuvoje gyvena dviejų sovietų armijos generolų motinos, tarp jų Eiche motina, kurioms, sūnums pavedus, išmokamos mėnesinės pensijos. Tų senų moterų net nekviečiau pasikalbėti, tik apie tai pranešiau Šiaulių punkto viršininko žiniai. Tačiau du išmokėjimai buvo įdomi staigmena: rusų gimnazijai Kaune suteikta pašalpa 25.000 markių ir tiek pat provoslavų cerkvei. Na, ir patikėk,

jog bolševikai prieš religiją. Pridėti du originaliniai kvitai, pasirašyti Tyminskij ir Kogonchovskij. Pirmasis pasirašęs kaip gimnazijos tėvų komiteto, antrasis kaip cerkvės komiteto atstovas. Sužinojau kad Tyminskij yra gimnazijos direktorius, o Kogonchovskij Kauno apygardos teismo kamerninis viceprokuroras. Pasiūčiau vyr. leit. Petrą Kirly, tinkamai jį paruošęs, pas p. Tyminskij.

Pirmiausia P. Kirlys pasitelkavo, iš kur gimnazijos pajamos. Ar be mokesčio už mokslą, gaunama aukų ir ar tam yra atskaitomybė, kokie sąrašai aukotojų? Gavęs teigiamą atsakymą, kad gaunamos ir aukos ir yra pajamų knyga, paprašė parodyti tą knyga. Direktorius padavė ją. Buvo rasti įrašai aukų 25 iki 100 markių, bet 25.000 nerado. Paklausus, gal dar kokios aukos neįrašytos, Tyminskis atsakė: «To negali būti. Visas įrašyta ir tėvų komiteto revizuota». Paklaustas, ar p. Tyminskis, kaip provoslavas ir tai žymus Kaune asmuo, priklauso ir cerkvės komitetui, irgi teigiamai atsakė. Vyr.

leit. Kirlys gavo ir kitą knygą, knygą, kurioje Sovietų pašalpa irgi nebuvo įpajamuota.

P. Kirlys, paėmęs abi knygas, paprašė p. Tyminskį nuvažiuoti su juo į žvalgybos skyrių, nes viršiniakas norėsiąs papildomų paaiškinimų. P. Tyminskis sutiko. Man Tyminskis irgi paneigė kad knygos bet kokie įrašai būtų buvę praleisti. Teko klausyti tiesiog: o kaip su Sovietų pasiuntinybės pašalpomis? Ilga pauza, svyravimas ir nedrąsus atsakymas: «Neprisimeinu». Pagailo man seno garbingo pedagogo. Supratau, jog jam nelengva neigti ir kalbėti netiesą. Parožiau jam jo parašą kvite ir toliau nebesiteiraudamas, pavedžiau kvotos valdininkui apklausti jį formaliai, kad būtų išaiškintos visos aplinkybės. Direktorius pasakė, kad «vienas iš gimnazijos draugų», žinodamas gimnazijos finansinius sunkumus, patarė kreiptis į Sovietų pasiuntinybę, kuri, jis esąs tikras, esanti suinteresuota, kad rusų gimnazija toliau gyvuotų, ir mielai padės. Taip ir įvyko. Pasiun-

tinybė ne tik davė gimnazijai, bet čia pat pasiūlė ir cerkvei. Ponas Tyminskis buvo paleistas, knygos laikinai pasilaikytos.

Išėjęs iš skyriaus p. Tyminskis sėdo į «konkę» ir nuvyko į apygardos teismą, aišku, pranešti Kogonchovskiui. Daviau jam laiko susižinoti ir pats forduku nuvykau pas tribunolo valstybės gynėją J. Kalvaitį.

Abiejų, Timinskio ir Kogonchovskio buvo tas pats veiktas, bet skirtingas, kad ir tarpininkų, padėtis. Gimnazijos direktorius — vienas, o valstybės gynėjas — kita. Tyminskį užklupau išeinantį iš kažkieno kabineto ir skubiai atsisveikinantį su nedideliu ūgiu, solidžios išvaizdos asmeniu, kurio aš nepažinojau, bet nesunku buvo sumesti, kad tai yra Kogonchovskis. Iki J. Kalvaičio turėjau patypti dar vieną aukštą, bet sunervintas ir sumišęs Kogonchovskis šoko prie manęs, pasakė savo pavardę ir tiesiog maldavo užėti pas jį «porai žodžių».

(B. D.)

LIETUVA

«NOSSA LITUANIA»
RUA LITUANIA, 67
SÃO PAULO, 13 S.P.
TELEF. 92-2263

LIETUVIŠKOS MINTIES SAVAITRAŠTIS
DIREKTOR RESPONSAVEL DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO
REDATOR: JONAS KIDYKAS

PRENUMERATOS KAINA METAMS: N Cr. \$ 10,00 visoje P Amerikoje. GARBĖS PRENUMERATA N Cr. \$ 25,00. GARBĖS Atskirom numer. išleidimas N Cr. \$ 60,00 Paskiro Nr. Kaina Cr. \$ 20
SKELBIMAI: pirmame puslapyje N Cr. \$ 15,00 paskutiniajame N Cr. \$ 10,00. viduriniuose puslapiuose N Cr. 5,00
ilgalaikiams skelbimams daroma nuolaida

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy savo auožūra. Nenaudoti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

SKIRTUMAS

Sovietų herojus Gagarinas paskraidęs vieną kitą valandą erdvėse aplink Žemę pasakė: «Niekur nesutikau Dievo». Jo tą paiką sakinį pakartojo kitomis progomis N. Chruščiovas. Jie lygiai taip pat vaikiškai kalbėjo, kaip savo laiku mūsų ateistų tėvas dr. J. Štūpas, kurs, Šiauliuose atsinešęs į biologijos pamokas jaučio širdį, pasakė mokinėjams: «Žiūrėkite, aš tą širdį išmėsinėjau, bet neradau jokios sielos». Kai jam vienas gimnazistų atkirtęs «Ponas mokytojaun, juk negali būti sielos lavone», daktaras nebeturėjo ką atsakyti. Jie visi pasielgė, kaip tas Šv. Rašto minimas neišmanėlis: «Paikas tarė savo širdyje — nėra Dievo».

Aplink mėnulį skrido trys Amerikos astronautai. Mokyti vyrų, ne tamsuolės davatkėlės. Ir jiems neatrodė nei kvaila, nei seni orietarai imi ir per radiją skaityti pačias pirmąsias Šv. Rašto eilutes: «Pradžioje Dievas sukūrė dangų ir žemę,» Ir kaip nuosirdžiai ir kilniai skambėjo erdvėlaivio kapitono Bormano iš mėnulio kaiminystės kreipimasis į pasaulio sutvėrėją:

«O Dieve, įgalink mus išvysti Tavo meilę žemėje, nepaisant žmogiškųjų klaidų; duok mums tikėjimo pasitikėti Tavo gerumu, nepaisant mūsų ignorancijos ir silpnybių; duok mums išminties, kad galėtumėm ir toliau melstis atviromis širdimis ir parodyk mums, ką mes kiekvienas galėtume padaryti visuotinės taikos dienai artimiausiu laiku priartinti. Amen» «Amen» atsakė ir astronautas Mykolas Collins, Houstono susisiektimo centro direktorius. «Amen» atsakė ir visi «geros valios žmonės».

Tiesai atviras ir nepasipūtęs protas regi Dievo išmintį bei galybę pačiuose moderniausiuose mokslų ir technikos laimėjimuose. Avimybės ir išdidumo sugadinti smegenys net rodomą gerą širdį vadina mėsos gabalu. Nėr aklesnio žmogaus už tą, kurs nenori matyti; nėr šviesesnio žmogaus už tą, kurs visas ir visada yra atviras tiesai. Štai ir visas skirtumas tarp ateisto sovietinio žmogaus ir dieviškai tiesai atviro amerikiečio.

Lietuvių Švietimo ir Seimos Metai

Tautinė šeima ir sava lietuviška mokykla svetur atsidū rusiems lietuviams turi išskirtinę reikšmę: iš tokių šeimų kyla būsimieji mūsų bendruomenės nariai bei vadai, o mokykla jų darbą pratęsia bei papildo tautinio švietimo bei auklėjimo vaisiais. Tėvams ir mokytojams daugiausia esam dėkingi už tai, kad šiandien esam sąmoningi savo tautos vaikai ir vieningos savo bendruomenės nariai. Laikomės jų padėties dvasiniais, moraliniais ir tautiniais pagrindais.

Tačiau tiek tautinė mūsų šeima, tiek tautinė mūsų mokykla svetur susiduria su ypatingais sunkumais ir pavojais. Todėl abi reikalingos visų dėmesio, supratimo ir paramos. Štai suprasdamas, PLB III Seimas, įvykęs 1968 m. rugpjūčio 30 — rugsėjo 1 New Yorke, nutarė 1969 paskelbti

LIETUVIŲ ŠVIETIMO IR ŠEIMOS METAIS.

Vykdydama šį seimo nutarimą, PLB Valdyba visų kraštų lietuvių bendruomenes, organizacijas, parapijas, spaudą, radiją ir paskirus lietuvius prašo:

1. kreipti šiais metais išskirtinį dėmesį į lietuviškos šeimos ir lietuviško švietimo reikalus,
2. kelti bei ryškinti jų tikslus ir uždavinius,
3. sudaryti sąlygas jų darbui susipratusių, valingą ir veiklų lietuvių jaunuolių ugdant.

Lietuvių švietimo ir šeimos metų planavimo darbai Pa

Keičiantis Paziūroms

PETRAS PAKALNIS

Senieji graikų ir romėnų politikai manė, kad karas yra gera ekonominės pažangos priemonė. Mat, užėmus svetimą kraštą, atsiradavo daugiau erdvės, kurioje pergalėtojai galėdavo steigti savo kolonijas ir įkurdinti miestų perteklius. Be to, karo belaisviai, paversti vergais, didindavo pigią darbo jėgą, o ant vietos gyventojų uždėti mokesčiai pripildydavo valstybės iždą. Taip, pavyzdžiui, romėnai iš Egipto atsiveždavo kviečių, iš Graikijos amatininkų ir mokytojų, iš Galijos, Germanijos ir Anglijos vergų. Net toks filosofas, kaip Platonas, gerėjosi graikų kolonijomis Viduržemio jūroje ir sakė, kad graikai apgyveno tos jūros pakraščius, kaip varlės piūdą.

Tos pagoniškos pažiūros ilgai dar gyvavo ir naujais laikais, nes Ispanija, Prancūzija, Anglija ir k. pradėjo kurti savo imperijas žinoma, karo belaisvių niekas nebelaikė vergais, bet nukariauti kraštai turėjo mokėti mokesčius, tarnauti okupantams ir blaulyti jų valios. Civilizuotose kraštuose toji valia dar buvo pakenčiama, nes viešoji opinija išskeldavo naujųjų imperialistų išsišokimus. Tačiau Kražių skerdynės spaudos draudimas, indėnų ir negrų priespauda bei Mahatma Gandhi kovos tolimoje Indijoje priminė, kad okupantai peržengia doros ribas ir neatsižvelgia į gimtas žmogaus teises.

EKONOMINIS IMPERIALIZMAS

Išradus garu varomas mašinas ir išugdžius manufaktūrą bei metalų pramonę okupuoti kraštai, ypač Azija ir Afrika, sudarė gerą rinką imperialistų prekėms. Didėjant prekybai su kolonijomis, palengva šalia politinio imperializmo išsivystė ir ekonominis imperializmas. Anglijos, Prancūzijos, Belgijos ir Vokietijos pramoninkai, pirkliai ir įvairios bendrovės tuko, kaip ant mielių, nes Afrikos ir Azijos darbo jėgos buvo pigios, o europiečių produktai tiems kraštams naujiena. Kai neužteko rinkų kolonijose, Anglija, JAV, Vokietija ir kiti kraštai privertė Kiniją ir Japoniją atidaryti savo rinkas vakeriečių prekėms. Anais laikais Europos ir JAV politikai gerai suprato pramonės jėgą ir ją gerai panaudojo savo

naudai. Todėl visų šūkis buvo tas pats: laikyk žemas darbininkų algas, sutaupyta kapitalą investuok į mašinas plėsk užsienio prekybą ir būsi laimingas.

PERSILAUŽIMAS

Prieš tokią Europos kapitalistų politiką subruzdavo visų pirma Amerikos kolonistai ir nusikratė Anglijos, Ispanijos ir Portugalijos uždėtą jungą. Žymiai vėliau atėjo ir Kinijos bei Japonijos eilė. Garsios yra Mahatma Gandhi kovos prieš anglų įvestą druskos monopolį ir prieš visas anglų prekes, ypač prieš jų audinius. Vazinėdamas po Indiją skersai ir išilgai, jis skelbė pasyvią rezistenciją bei Anglijos prekių boikotą ir ragino savo tautiečius gamintis kiek galima daugiau namie. Todėl jis pats verpė, verpė ir verpė. Po ilgų kovų, 1947 m. Indija išsikovojo savo nepriklausomybę. Paskui Anglija, JAV, Prancūzija, Italija ir k. suteikė savo buvusioms kolonijoms laisvę.

Žlugus politiniam imperializmui, kartu subirėjo ir ekonominis imperializmas. Nepriklausomos valstybės galėjo eksportuoti ir importuoti, ugdyti savo pramonę ar žemės ūkį ir palengva atsikratyti svetimo kapitalo pančių.

NAUJA PAŽIŪRA Į KAPITALĄ

Pasikeitus žmonių nuomonei apie politinio ar ekonominio imperializmo vertę, pradėjo keistis ir pati kapitalo sąvoka. Savo laiku Karolis Marksas tvirtino, kad kapitalą suitaro žemė, žaliavos, mašinos ir kitos gamybos priemonės. Jo bendralaikiams atrodė, kad tai yra tiesa, kurios negalima paneigti. Juk iš tiesų mašinos gamina įvairius produktus, žemė duoda vaisių, o kiekvienas, kad ir mažiausias instrumentas ar padargas, prisideda prie gamybos. Deja, nei jis, nei kiti savęs neklausė, kaip atsirado mašinos, instrumentai ar padargai. Juk juos turėjo kas nors išrasti, t.y. galvoti, plėnuoti, padaryti ir išbandyti. Tam reikėjo didesnių ar mažesnių studijų, svarstymo, vaizduotės, bandymų, valios įtempimo ir laiko. Tas, sakykim, protinis kapitalas, sujungtas su medžiaginiu kapitalu, praturtino žmones nauja mašina, produktu, instrumentu ar darbo būdu ir pa-

kėlė ekonominę žmonių gerovę. Todėl, kur daugiau pašvenčiama kapitalo ir laiko mokslo studijoms, bandymams, eksperimentams ir ieškojimui, ten sparčiai auga ir medžiaginis kapitalas.

DIDYSIS KAPITALAS TAI ŽMOGUS

Tą idomų sąryšį tarp protinio ir medžiaginio kapitalo pastebėjo Čikagos profesorius Teodoras Schultz. Stebėdamas Pietų Amerikos ir Šiaurės Amerikos žemės ūkį, jis pamatė, kad darbo našumas priklauso ne nuo valandų, bet nuo darbininkų kokybės. Išsilavinęs ūkininkas, pažįstas javų, daržovių ir žemės savybes, pagamins daugiau už neprityrusį darbininką. Iš tų ir kitų studijų jis padarė išvadą, kad ekonominės pažangos šaltinis yra ne tiek kapitalas, kaip pats žmogus. Juo daugiau investuosi pinigų ir laiko į studijas ir mokslą, tuo daugiau laimėsi ir ekonominiu atžvilgiu.

Prof. Schultz atkreipė dėmesį į Japoniją, kuri, įvedusi privalomą mokslą 1973 m. ir negalėdama pinigų mokykloms, padarė milžinišką ekonominę pažangą ir pralenkė visus savo kaimynus. Tą patį sako ir JAV pavyzdys, kur 72% jaunimo baigia aukštąsias mokyklas. Todėl, nors JAV piliečiai sudaro tik 6% visų žemės gyventojų, bet jie pagamina 30% viso pasaulio produktų. Tuo tarpu Anglija, apeidusi švietimą, pradėjo kristi ir krsti.

Reikia apgailestauti, kad daugelis senų politikų dar ne supranta protinio kapitalo vertės ir skiria dideles pinigų sumas ginklams, o ne mokykloms. Taip darydami jie prailgina tarptautinį politinį įtempimą ir masių skurdą. Tačiau jaunosios kartos vis labiau bodisi karais ir senųjų imperijų idealu. Keičiantis pažiūroms, gal keliolikos metų bėgyje galės pasikeisti politinis, ekonominis ir socialinis pasaulio vaizdas šiapus ir anapus geležinės uždangos.

◆◆◆

Tikras draugas yra didžiaušias iš visu turtų, kurį žmonės mažiausiai rūpinasi įsigyti.

■

Liaupsinti valdovus dėl jų dorybių, kurių jė neturi, reiškia juos nebūdžiamai įžeidinėti.

■

Nieko taip dosniai nedalija me, kaip savo patarimų.

■

Laisvas elgesys yra mažiausias trūkumas mterims, kurios pagarsėjusios savo laisvu elgesiu.

La Rochefoucauld

■

saulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos 1968 lapkričio 23 dienos posėdžio nutarimu pavesti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Švietimo Tarybai.

J. Bačiūnas — pirmoininkas
St. Barzdukas — vykd. vicepirmininkas
kienė, dr. V. Majauskas — vicepirmininkai
Dr. H. Brazaitis, dr. A. Butkus, M. Lenkauskas
Dr. A. Klimas — PLB Kultūros Tarybos pirm.
A. Rinkūnas — PLB Švietimo Tarybos pirm.
A. Gailušis — sekretorius ir išdininkas.

MŪSU Lietuva

RUA LITUÂNIA, 67 — MOÓCA — SÃO PAULO, 13

Brangūs Sesės ir Broliai Lietuviai

Labai apgailėstauju, kad su Kristaus Gimimo šventėmis nespėjau visus pasveikinti žodžiu. Kartu su viešais buvau Kalėdų ryto šv. Mišių aukoje. Kelionėje į Romą teko užtrukti ilgiau, negu buvau pasirašęs.

Visiems linkiu laimingų Lievo palaimos lydimų 1969 metų.

Man labai malonu šia proga perduoti Šventojo Tėvo Pauliaus VI palaiminimą ir geriausius linkėjimus visiems lietuviams — Lietuvoje ir už Lietuvos. Tai buvo man paversta gruodžio 19 d. privačioje audijencijoje.

Kartu dėkoju visiems mane prisiminusiems Kalėdų ir Naujų Metų švenčių proga.

VYSKUPAS VINCENŲAS BRIZGYS

Dėmesio! Visiems «Mūsų Lietuvos» Prenumeratoriams

Visi žinote. Pakilo maisto ir kitų reikmenų kainos. Nežinote, bet suprasite, jog žymiai pakilo ir laikraščio po pieriaus kaina ir spaustuves išlaidos. Pabrango klientų gaminimas dvigubai. Pakėję mokestį ir paštas. Tai iki šio kas mėnesį vien spaustuvei išmokėdavom 300.000 kruzeirų, dabar tik laikinai sutiko su 350.000.

Prisideda dar pora bėdų. Senųjų skaitytojų eilės retina mirtis. Jų vieton tik vienas kitas jaunesniųjų teįstoja. Dau gėliškų skaitytojų metų pradžioje neužsimoka. Kartais net keletą metų nemokėdami laukia. Todėl suprantama, kodėl jau ne kartą buvo galvojama ir tariamasi, ar beverta mums leisti lietuvišką laikraštį. Jei ne garbės leidėjai, tikrai būtų laikraštis jau seniau sustojęs.

Kita vertus, tokiai didelei lietuvių kolonijai kaip Brazilijoje būtų didelė negarbė

prieš visą tautą netekti savo vienintėlio savaitraščio. Butų mūsų mirties ženklas.

Todėl nepaisant visų sunkumų, pasitikėdami savo gerųjų lietuvių supratimu ir dosnumu, ryžtamės ir šiais 1969 metais ML išlaikyti. Bet nors ir labai nenoroms, tenka pakelti laikraščio prenumeratą. Todėl ML šiais metais kainuos 15 ncr. Atskiras numeris 30 centavų. Jei kas neišsigali mokėti 15 ncr. tegu pasitaria su administratorium Tėvu Bružiku. Jis padarys viską, kad galėtų gauti laikraštį. Niekas teneatsisako laikraščio, kad per brangus, Vieni duos daugiau, kiti mažiau, ir išsiversime.

Kas dar neatsilygė už praėjusius metus, malonėkite tučiuojau tai padaryti — atsisiųsi už tuos metus 10 ncr. Priimamos aukos ir iš «Mūsų Lietuvos» neskaitytojų, bet norinčių ją paremti.

Šiais metais garbės leidėjų

DR. ANTONIO SIAULYS

C. R. M. 10.647

Cirurgião da Santa Casa de São Paulo
Medico da Cruzada Pro-Infancia

Especialista em Obstetricia pela Maternidade de S. Paulo
Clinica de Adultos e Crianças — Molestias de Senhoras

Partos — Operações

Horario: Das 12 as 14 e das 19 as 21 horas

Consultorio e Residencia RUA DOS TRILHOS, 1576
Mooca, Fone 92-3991

Atende-se com hora marcada

DR. JONAS NICIPORCIUKAS

Cirurgião Dentista

p/ Universidade de São Paulo
RAIOS X

Consultorio Rua Capã Pacheco Chaves, 1206,
Vila Prudente, Tel. 63-5552

Lietuvoje mirus A. A.
EDVARDUI SLIESORAIČIUI
jo broliui Jurgiui Sliesoraičiui su šeima nuoširdžią
užuojautą reiškia.

Brazilijos Krašto Lietuvos
Bendruomenės Valdyba

prašome duoti 75 ncr.

Iš anksto dėkodama už
nuoširdų bendradarbiavimą ir
paramą.

ML Administracija.

MIRTIES ANGELAS
PAŠAUKĖ AMŽINYBĖN
INŽ. VALDEMARĄ RUDOLFA
VAGNERI

Velionis buvo gimęs Trakų apskr., Marciakančių kaime, 1888 metais, spalio 19 d. Brazilijon atvyko 1921 m. S. Paulyje jis statė lietuvišką mokyklą, už ką Lietuvos vyriausybės buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo ordinu.

Jis mirė 1968 metų Kalėdų dieną. Liko liūdinti žmona Jadviga, duktė Olga, ištekęsusi už Leono Šišlos, sūnus Jurgis Vagneris, vedęs Gerda Teufert, penketas vaikų — trys ir šešetas vaikų — trys bei žentas statybininkas Leonas Šišla su šeima.

Palaidotas gruodžio 26 d. Sto. Amaro kapinėse.

Šv. Juozapo Bendruomenės choras turėjo šaunų Naujų Metų sutikimą seserų Pranciškiečių salėje, sutraukusi didelį būrį žmonių, nors ir ne visi buvo lietuviai.

V. Anastacio dr. J. Basanavičiaus mokyklos globėjų būrelis su savo bičiuliais irgi turėjo jaukų Naujų Metų sutikimą.

Mokoje, po šv. Valandos ir padėkos mišių koplyčioje, būrelis «Aušros choro» narių susėdo aplink valgiais ir gerimais apkrautą stalą, kurį palaimino T. J. Kidykas o į Naujus Metus įvedė klebonas T. J. Bružikas.

Dr. Victor Pedro Sculytis

Cirurgião dentista pela Universidade S. Paulo
C. R. O. S. P. Nr. 727

Clinica de adultos e crianças Fluor — RX —
Alta rotação.

Endodontia e ortodontia movel (ortopedia),
Taisomi kanalai ir kreivi dantys.

Rua França Carvalho, 121, Moóca,
Arti Dr. Vinco Kudirkos mokyklos rūmų.

LIETUVĖ ADVOKATĖ

IRENA GRITĖNAS—SPINA praneša savo tautiečiams, kad ji priima klientus savo raštinėje, esančioje Largo 7 de Setembro, 52 6º andar, sala 607 (priešais Forum), nuo 16 iki 18 val.

Taip pat ji kviečia įsirašyti į steigiamą juridinę organizaciją «Lietuva», kurios nariai už mažą mėnesinį mokestį gauna šias lengvatas: 1) konsultas dovanai, 2) taip pat visos informacijos ir laatsinkymai, 3) juridinė orientacija ir 4) už specialią kainą daromi inventarai, iškraustymai ir nejudomų turtų administravimai.

ATSKIRO NUMERIO
KAINA 0,30

salė. Vaikų čia tikrai niekada taip daug nebuvo, kaip šiuo sekmadienį.

Kampe milžiniška eglaitė Scenoje, prie kuklios prakartėlės, žilvitiečiai ir Mookos lietuvių kalbos mokyklos vaikai atliko programėlę pagirdami, pašokdami, sakydami eiles, pasipuošę tautiniais rūbais. Kalėdų senelis visus apdovanojo žaislais ir saldainiais, o Bendruomenės valdyba pavaišino sumuštinais pyragaičiais ir «Guaraná». Jei tokių vaikučiams susibuvimų būtų dažniau per metus, tai mūsų jaunimėlis labiau susiartintų, parodytų savo talentus. Kas ką čia galėtų sugalvoti dažniau juos suburti?

Programą parengė p. M. Vinkšnaitienė ir plė. E.

Ačiū Bendruomenės energingam pirmininkui Juozui Tiuneliui ir jo padėjėjams už tą jaukų pobūvį.

Koresp.

«MŪSŲ LIETUVOS» prenumeratos kaina metams 15 naujų kruzeirų.

Garbės leidėjai 75 ncr. Atskiro numerio kaina 30 centavų.

SK LBIMAI: pirmame puslapyje vidutinio didumo 20 ncr. Paskutiniame 15 ncr. ir viduriniuose 10 ncr.

Ilgalaikiams skelbimams daroma nuolaida.

UŽSIMOKĖJO UŽ «M. L.»

L. Šišla 50 ncr., Simas Balvočius 15 ncr., Izidorius Saulytis 12 ncr., K. Toleikis ir M. Stankūnienė po 20 ncr., J. Legas ir Vl. Jurgutis po 10 ncr.

AUŠROS CHORUI papildyti reikalingi mergaičių ir vyrų balsai. Jaunime, nepagalėk savo energijos ir laiko!

Pirmoji šių metų repeticija bus šeštadienį, sausio 11 d. 19 valandą. Ateikite. Atsiveskite savo draugus — es! Priimami ir vedusieji bei seniau ehoruose dainavusieji. Priimami ir lietuviškai nekalbantieji, nes ir jie lengvai išmoksta dainuoti.

Paskutiniam «Aušros» choro koncerte matėme 31 choristą scenoje. Pasistenkime šiais metais išaugti bent iki 40 narių. Mūsų chorai yra mūsų lietuviškos gyvybės ženklas. Iki lietuvių dainuosim — neišmirsim!

Kasmet Amerikoje šunys apkančioja 7000 laiškanėsių, kurių gydymas kainuoja milijardus dolerių.